

Merikalastajalle tärkeä sanasto ja paikkojen nimistö

Käynnistyneen tutkimuksen tavoitteet esimerkkien valossa

*Juhani Mellanoura
Selkämeren ystävät ry/Lasse Loven
Merikarvia-seura*

Sanakirja-idean synty

Selkämeren kansallispuiston ystävät ry soveltanut ideaa aiemmin Porin Makholman kylän osalta:

Makholman kalastajien sanakirja osoitteessa:

<https://www.google.com/maps/d/edit?mid=zoa2E8olTAuQ.k1JoosyPZzuk>

Googlemap-kartta kalastajien paikannimistä Viasvedenlahdella ja Säpissä. Osoitteessa: ”Säppi-Viasvedenlahti paikannimet” -

<https://www.google.com/maps/d/edit?mid=zoa2E8olTAuQ.k1JoosyPZzuk>

Hankehakemus syksyllä 2015

Leader- hankehakemus toimitettiin 2015
Aktiivinen Pohjois-Satakunta ry:lle.
Myönteinen päätös loppuvuodesta.

Ely-keskuksesta hanke ei vielä ole saanut vielä
virallista rahoituspäätöstä, odotellaan
lähiviikkoina

Työryhmä

- Kansallispuiston ystävät ry/ Lasse Loven: hankeen vetäjä, koordinaattori ja vastaa taloushallinnosta
- Juhani Mellanoura: Aineiston kokoaminen (lehtijutut, vanhat äänitteet (Kotus, SKS, Yle, Turun yliopisto) ja työstäminen sanakirjaksi, haastattelut ym.
- Merikarvia-seura, Juhani Aallon johdolla talkootyötä (haastatteluaineistot, haastattelut yms.)

Miksi sanakirja on tärkeä ?

- Sitä mukaa kun ammattikalastus on taantunut, pyyntimuodot ja kalastusvälineistö muuttuneet, vesillä liikkumista, pyyntitapaa koskevat termit, merelliset paikannimet ovat jääneet pois käytöstä ja unohtuneet.
- Pieni osa kalastusvälineistöön sekä paikannimiin ja muuhun merellä liikkumiseen liittyvistä termeistä (lähinnä vain sanasto osalta) löytyy arkistolähteistä.
- Osa tiedoista on säilynyt vain yksittäisten kalastajien tai heidän jälkeläistensä suullisessa perinteessä.

Sanakirjan sisältö

- sisältyvät kalastusta, pyynti- ja kulkuvälineitä, vesillä liikkumista koskevat sanat
- luonnonilmiöitä kuvaavat sanat ja verbit
- sanastoon kytkeytyvät myös sanonnat, uskomukset ja aistihavainnot
- kalastuspaikkoja että kalakämppeä koskevat nimitykset ja tarinat

Sanakirjan esimerkkejä

Teema-aihe:

Avovesiaikaiset luonnonilmiöt, kuten tuulet, tuulensuunnat ja aallokot:

Kaksi esimerkkiä:

Prännätä: Aaltojen murtuminen matalikolle valkoisin kuohuin

Prinkata: Meriveden korkeuden vaihtelu

Kalastajan sanakirja - esimerkkejä

Talvikalastus: luonnonilmiöt ja jääolosuhteet

Truljuta ni mä trumffaan, sanoo ahterimies föörimiehelle ja lisää koneeseen kierroksia, kun ajetaan *ploviisijäässä*.

Esimerkkejä sanakirjaan tulevista sanoista:

- Knipparikoukku
- Routapyynti
- Liiki
- Prekata
- Prenkata
- Hyydätä
- Prakku
- Flundru
- Skärppi
- Ryssänvorokki

Sanontoja, uskomuksia

Heikkinä ulos, Paavona painaa (eli luokkarysät laskettiin Heikin päivänä ja Paavon päivänä ne ovat täynnä mateita)

Kun rantarentukat kukkivat, jääsilakka ilmaantuu pyyntivesille

Kesä tulee maista kovina lumitalvina

Paikkojen nimistö

- Lukuisiin Merikarvian saariin ja vedenpäällisiin matalikoihin liittyy tarinoita.
- Myös vedenalaisen maailmaan (matalikot ja syvänteet) liittyy tarinoita.
- Tämä auttaisi saamaan Merikarvian saaristomatkailun kehittämisen kannalta erittäin tärkeän Selkämeren kansallispuiston vedenalainen maailma matkailijoille ja paikallisille asukkaille eläväksi ja kiinnostavaksi paikallisen identiteetin resurssiksi.

Merikalastajille tärkeät paikat

Kartta, johon merikarvialaisten kalastajien käyttämät tai aikoinaan käyttäneet perinteiset paikannimet ja niiden tarinat murteella ja yleiskielellä (Google-maps)

Meri matkailun hyödyksi

- Aineisto on luonto- ja kulttuurimatkailun kannalta arvokasta.
- Valottaa merellistä historiaa
- Hanke auttaa Selkämeren kansallispuiston vedenalainen maailma matkailijoille ja paikallisille asukkaille eläväksi ja kiinnostavaksi paikallisen identiteetin resurssiksi.

Auttaa retkien suunnittelua

- Mobiilipalvelun avulla voidaan seurata paikkoja ja kohteita sekä niihin liitettäviä kertomuksia.
- Palvelun kautta matkailuyrittäjä voi kätevästi suunnitella vene- tai kanoottiretkiä niin, että reitin varrella voi pysähtyä valitsemissaan mielenkiintoisissa kohteissa.

Paikallisen kalastusperinteen asiantuntijoiden apua kaivataan

- Kalastajien sanaston täydennysapua
- Paikallisen nimistötiedon (googlemaps) täydennysapua ja niihin mahdollisesti liittyviä tarinoita
- Vanhoja kalastusaiheisia valokuvia (vanhat kalakämpät, lohen siimakalastus yms.)
- Saalismuistiinpanoja 1970-lukua edeltäneeltä ajalta, niissä on usein mainittu pyyntipaikat

Yhteydenotot:

Juhani.mellanoura@luke.fi

050 5999 900 tai

0400 815 797

tai

Merikarvia-seuran hallituksen jäseniin

Hankeen rahoittajalle luvatut tuotokset

- Kalastajan sanakirja ja kalapaikkakartta julkistetaan joulukuussa 2016
- Matkailun palvelutuottajien valmennus hankkeessa tuotettavan aineiston käyttöön.
- Valmistetaan valokuvallinen juliste, mihin on koottuna aineiston hedelmiä (kalastusmuseo, matkailuyrittäjät).
- Keskeinen sanavarasto ja kartan yleiskuva julkaistaan monisteena.
- Vuoden 2017 Merikarvian -matkailuesitteeseen laaditaan kooste tuloksista.

